

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Marie Žiškové a soudců JUDr. Lenky Kaniové, JUDr. Barbary Pořízkové, Mgr. Daniely Zemanové a Mgr. Bc. Ing. Radovana Havelce v právní věci žalobce: **M. A.**, zastoupený JUDr. Drahomírou Janebovou Kubisovou, advokátkou se sídlem Blahoslavova 186/II, 293 01 Mladá Boleslav, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 26. 5. 2008, č. j. OAM-327/LE-BE03-BE07-2008, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 11. 9. 2008, č. j. 49 Az 34/2008 - 35,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 11. 9. 2008, č. j. 49 Az 34/2008 - 35, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 26. 5. 2008 zastavil žalovaný řízení o udělení mezinárodní ochrany žalobci podle § 25 písm. i) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky (zákon o azylu). Dospěl totiž k závěru, že žádost o udělení mezinárodní ochrany je nepřípustná podle § 10a písm. e) téhož zákona, neboť žalobce podal předmětnou žádost opakovaně, aniž by uvedl nové skutečnosti nebo zjištění, které nebyly bez jeho vlastního zavinění předmětem zkoumání v předchozím pravomocně ukončeném řízení o udělení mezinárodní ochrany.

Proti rozhodnutí žalovaného brojil žalobce žalobou ke Krajskému soudu v Praze; krajský soud žalobu rozsudkem ze dne 11. 9. 2008 zamítl.

Rozsudek krajského soudu napadl žalobce (stěžovatel) včasnou kasační stížností, v níž uvedl, že o udělení mezinárodní ochrany sice žádal opakovaně, avšak v opakovaném řízení uvedl nové skutečnosti. Zatímco v prvním řízení, kdy mu azyl udělen nebyl, uváděl jako důvod své žádosti zejména rodinné problémy, spory a manželkou a potřebu vydělat peníze na úhradu

svých závazků v domovském státě, v rámci druhého řízení uvedl jako důvod své žádosti pronásledování ze strany zločineckých struktur ve státě původu. Tuto skutečnost stěžovatel uvedl v návaznosti na obecně známý fakt, že vymahatelnost práva je v domovském státě žalobce velice nízká a organizované skupiny jsou velmi často úzce provázány se státními orgány, které by měly svým občanům poskytovat právě před organizovanými zločineckými skupinami pomoc. Jelikož se stěžovatel nehodlá podrobovat diktátu uvedených skupin, obává se při návratu do země původu ohrožení na zdraví a životě. Stěžovatel podotýká, že ztratil v zemi původu veškeré rodinné a sociální vazby a tyto naopak získal v České republice.

Stěžovatel se dále domnívá, že v jeho případě jsou splněny podmínky pro udělení mezinárodní ochrany. Rozhodující orgány nesprávně hodnotily jeho situaci, pokud rozhodly o zamítnutí jeho žádosti; k tomu odkazuje na informace, které uvedl v průběhu správního řízení. Dále žádný z rozhodujících orgánů nezkoumal situaci žalobce, pokud jde o naplnění podmínek udělení humanitárního azylu, byť v jeho případě jsou dány důvody zvláštního zřetele hodné.

Z těchto důvodů stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že stěžovatel neuvedl ve své druhé žádosti o mezinárodní ochranu nové skutečnosti. Již v prvním řízení totiž hovořil o obavě z jednání věřitele v případě, že by dluh nesplatil. Stěžovatel rovněž podal opakovanou žádost o mezinárodní ochranu až po svém zadržení Policií České republiky – stěžovateli tak šlo především o legalizaci pobytu na území České republiky. Dluhy stěžovatele a jejich vymáhání věřiteli nejsou podle žalovaného důvodem pro udělení azylu. Povinnost platit dluhy a jejich oprávněné vymáhání věřiteli je běžnou občanskoprávní praxí nejen na Ukrajině či v České republice, ale i celosvětově. K otázce humanitárního azylu žalovaný podotkl, že v souladu s judikaturou Nejvyššího správního soudu není na jeho udělení právní nárok; žalovaný přitom u stěžovatele neshledal žádné důvody zvláštního zřetele hodné, které by udělení humanitárního azylu umožňovaly. Ze všech těchto důvodů žalovaný navrhl, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl.

Nejvyšší správní soud při posuzování kasační stížnosti nejprve hodnotil, zda jsou splněny veškeré podmínky řízení, přičemž dospěl k závěru, že kasační stížnost má požadované náležitosti, byla podána včas a osobou oprávněnou, a není tudíž nutné kasační stížnost odmítnout pro nepřípustnost. Nicméně námitka týkající se zkoumání podmínek udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu byla uplatněna poprvé až v kasační stížnosti; krajský soud se proto k této námitce nemohl vyjádřit. Kasační řízení je přitom založeno na přezkumu soudních rozhodnutí; pokud námitka není uplatněna již v řízení před krajským soudem, chybí zde podklad k přezkumu, a z tohoto důvodu se takovou námitkou Nejvyšší správní soud nemůže zabývat pro její nepřípustnost (§ 104 odst. 4 s. ř. s.).

Dále se Nejvyšší správní soud zabýval otázkou přijatelnosti kasační stížnosti, jak mu je uloženo v § 104a s. ř. s., tedy zda kasační stížnost podstatně přesahuje zájmy stěžovatele. K podrobnějšímu vymezení institutu přijatelnosti kasační stížnosti ve věcech azylu (mezinárodní ochrany) lze přitom pro stručnost odkázat např. na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publikované pod č. 933/2006 Sb. NSS. Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že krajský soud hrubě pochybil při výkladu procesního práva. Kasační stížnost je proto přijatelná.

Kasační stížnost je důvodná.

Nejvyšší správní soud se před zkoumáním věci samé musel nejprve vypořádat s případnými vadami, ke kterým je povinen přihlížet vždy z moci úřední. Nejvyšší správní soud totiž v souladu s § 109 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (s. ř. s.), není vázán důvody kasační stížnosti, bylo-li řízení před soudem zmatečné (§ 103 odst. 1 písm. c) nebo bylo zatíženo vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, anebo je-li napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné (§ 103 odst. 1 písm. d)), jakož i v případech, kdy je rozhodnutí správního orgánu nicotné.

Jednou ze základních zásad soudního řízení správního je rozhodování na základě spolehlivě zjištěného skutkového stavu. Ve správním soudnictví nachází tato zásada odraz v tom, že rozhodnutí soudu vychází ze správního spisu, z podání stran a případně z dalších důkazů provedených při ústním jednání před soudem.

Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 29. 1. 2009, č. j. 9 Ans 4/2008 - 197, www.nssoud.cz, konstatoval, že „[p]ředmětem činnosti správního soudu v řízení o žalobě není ověřovat správnost veškerých dat uvedených žalobcem, nýbrž přezkoumat zákonnost napadeného rozhodnutí v rozsahu uplatněných žalobních bodů. Pokud však správní soud na některém z údajů vystaví svou argumentaci, která je zásadní pro výrok o důvodnosti žaloby, pak je jeho povinností, aby ověřil, zda jím převzatá skutková tvrzení mají oporu ve spisovém materiálu či nikoliv.“ Za jinou vadu řízení před soudem, která může mít vliv na zákonnost rozhodnutí soudu lze tak považovat i situaci, kdy argumentace správního soudu nemá oporu ve správním spisu, resp. je-li rozhodnutí správního soudu založeno na skutečnostech, které nelze ze správního spisu zjistit.

V projednávaném případě stěžovatel ve své druhé žádosti o udělení mezinárodní ochrany uvedl, že opustil svou vlast, jelikož potřeboval peníze na stavbu domku. V případě návratu se obává o svůj život, jelikož dluží peníze, které ještě nestačil splatit. V ručně psaném prohlášení pak uvedl, že odjel z Ukrajiny v souvislosti s těžkostmi, které souvisejí s penězi na dům, které nevrátil. Skupina lidí z kriminálního okolí začala stěžovatele nutit k placení úroků. Má rovněž problémy s manželkou. Odjel do České republiky vydělat peníze a nemůže se vrátit domů, dokud nevydělá tolik, aby mohl vrátit dluh.

Správní orgán a posléze i krajský soud uzavřely, že všechny tyto skutečnosti, včetně problémů s kriminálními strukturami, již stěžovatel uváděl ve své předchozí žádosti o mezinárodní ochranu. Tento závěr však dle mínění Nejvyššího správního soudu nemá oporu ve správním spisu. Pokud jde o předchozí řízení o udělení mezinárodní ochrany (resp. podle tehdy platné úpravy o udělení azylu), obsahuje předložený správní spis pouze konečné rozhodnutí žalovaného ze dne 28. 4. 2004, č. j. OAM-1755/VL-10-17-2004, jímž byla žádost stěžovatele zamítnuta jako zjevně nedůvodná podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu. Z tohoto rozhodnutí vyplývá, že stěžovatel si v roce 1999 od svého známého vypůjčil finanční hotovost ve výši 3000 hřiven na stavbu domu. Ústně se dohodli, že peníze vrátí do jednoho roku, a když nebyl schopen ve stanoveném termínu dluh uhradit, věřitel mu začal přičítat úroky. Rovněž uvedl, že žádné vážné problémy s věřitelem do svého odchodu z vlasti neměl, neboť se jednalo o známého, který na něj s vrácením hotovosti nespíchal. Kvůli špatné situaci na trhu práce v Ukrajině začal jezdit za prací do České republiky; v roce 2003 mu nebylo prodlouženo vízum, a od té doby zde pobýval nelegálně. Důvody žádosti o mezinárodní shrnul tak, že jimi byl

peněžitý závazek na Ukrajině a přání vyhnout se důsledkům správního vyhoštění. Dodal, že v případě návratu na Ukrajinu se obává jednání věřitele, pokud by dluh nevyrovnal.

Z citovaného rozhodnutí nijak nevyplývá, že by stěžovatel uváděl potíže s kriminálními strukturami. Pokud totiž uvedl, že se obává jednání věřitele, nelze z toho nijak usoudit na to, že by jednání věřitele mělo být jednáním kriminálním. Stěžovatel navíc uvedl, že věřitel byl jeho známý a že s ním žádné problémy neměl. Absence zmínky o potížích s kriminálními živly v citovaném rozhodnutí žalovaného však apriori neznamená, že by se stěžovatel o těchto problémech nezmínil v předchozím řízení - například ve své žádosti o udělení azylu nebo v pohovoru, který s ním byl nepochybně veden. Tyto dokumenty však nejsou obsahem správního spisu, který měl krajský soud v nyní projednávané věci k dispozici. Závěr krajského soudu, že stěžovatel v předchozím řízení o udělení mezinárodní ochrany poukazoval na problémy s mafií, tedy nemá oporu ve správním spisu; krajský soud proto zatížil své rozhodnutí vadou, která mohla mít vliv na zákonnost rozhodnutí o věci samé (§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.). Z tohoto důvodu Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud se dále nezabýval tím, zda stěžovatel splňuje podmínky pro udělení mezinárodní ochrany, jak namítal v kasační stížnosti: jednak je tato námitka zcela obecná, jednak je třeba nejprve postavit najisto, zda je žádost stěžovatele o mezinárodní ochranu přípustná (zda tedy stěžovatel skutečně uvádí nové skutečnosti). Bude tedy na krajském soudu, aby si obstaral potřebný spisový materiál týkající se řízení o první žádosti stěžovatele a na jeho základě posoudil, zda stěžovatel skutečně otázku pronásledování ze strany zločineckých struktur vznesl již v původním řízení o udělení mezinárodní ochrany, nebo zda se jedná o otázku novou. Nejvyšší správní soud k tomu jako *obiter dictum* podotýká, že podmínkou přípustnosti nové žádosti o mezinárodní ochranu ve smyslu § 10a písm. e) zákona o azylu je nejen uplatnění nových dříve neuvedených skutečností či zjištění, které nebyly předmětem zkoumání důvodů pro udělení mezinárodní ochrany v předchozím řízení, ale rovněž to, že tyto skutečnosti nemohly být bez zavinění žadatele uvedeny dříve. Pokud žadatel takové skutečnosti mohl uvést v předchozím řízení, ale neuvedl je, nemůže se na jejich základě domáhat nového řízení o udělení mezinárodní ochrany. I tento aspekt by měl krajský soud při posuzování věci vzít do úvahy.

V novém řízení rozhodne krajský soud i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 23. dubna 2009

JUDr. Marie
Žižková
předsedkyně senátu